Onderwijsbehoeften van leerlingen in JJI's in Nederland

Flitspeiling

Academische Werkplaats
Risicojeugd AWRJ.nl

Datum publicatie:
16 februari 2026

Uitvoering:
Academische Werkplaats Risicojeugd
Postbus 53
6500 AB Nijmegen
E: info@awrj.nl
W: www.awrj.nl

Auteurs:
Anne Boer
Sanne Pronk

In opdracht van:
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

© 2026, Academische Werkplaats Risicojeugd.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
2. Aanpak 5
3. Resultaten 7
3.1 Gemiddelde leeftijd van leerlingen in de JJI's 7
3.2 Verdeling tussen kort- en langverblijf 8
3.3 Onderwijsaanbod 9
3.4 Onderwijsbehoeften van leerlingen die lang verblijven 12
4.Concluderend 16
Literatuurlijst 17

1. Inleiding

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft de Academische Werkplaats Risicojeugd (AWRJ) gevraagd een flitspeiling uit te voeren naar de onderwijsbehoeften van leerlingen verblijvend in justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) in Nederland. Aanleiding hiervoor is het rapport van de Onderwijsraad 'Onderwijs in Justitiële Jeugdinrichtingen', dat op 11 februari 2025 werd gepubliceerd. In het rapport roept de Onderwijsraad op om het onderwijs in JJI's beter tot zijn recht te laten komen. Daarmee wordt bedoeld: 'Dat voor elke jongere een geregelde schoolgang verzekerd is, elke jongere toegang heeft tot onderwijs, eraan kan deelnemen en het onderwijs kan afronden met een diploma, getuigschrift of certificaat.'

In het advies worden verschillende knelpunten genoemd waarom hier nu niet volledig aan kan worden voldaan. Eén knelpunt betreft de gestegen gemiddelde leeftijd van leerlingen als gevolg van de invoering van het adolescentenstrafrecht in 2014. Inmiddels is ruim 80% van de leerlingen bij binnenkomst 16 jaar of ouder[1]. Voor een deel van deze leerlingen sluit middelbaar beroepsonderwijs (mbo) of arbeid beter aan, terwijl de aan JJI's verbonden scholen van oudsher voortgezet speciaal onderwijs (vso) aanbieden. Hierdoor sluit het onderwijsaanbod niet altijd aan bij de behoeften van de leerlingen [2].

Om het onderwijs meer passend te maken voor leerlingen in JJI's adviseert de Onderwijsraad onder andere aanpassingen in de onderwijswetgeving (de Wec en de Web). Het Ministerie van OCW wil graag meer zicht krijgen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen in de volgende stappen richting meer passend onderwijsaanbod voor alle leerlingen verblijvend in JJI's. Het is momenteel onvoldoende duidelijk hoeveel leerlingen verblijvend in een JJI onderwijs volgen dat aansluit bij hun behoefte. En indien het onderwijs niet aansluit bij hun behoefte, welk type onderwijs dan wél passend zou zijn. Deze inzichten dienen ter ondersteuning bij het door het ministerie geïnitieerde visietraject ten aanzien van onderwijs in JJI's.

Deze flitspeiling heeft daarom tot doel meer inzicht te krijgen in de onderwijsbehoeften van leerlingen die in JJI's in Nederland verblijven en in de mate waarin het huidige onderwijsaanbod van JJI-scholen daarop aansluit.

Als in dit verslag wordt verwezen naar 'onderwijsaanbod' wordt daarmee ook bedoeld arbeids-dagbestedings- en/of maatwerktrajecten.
Omdat deze flitspeiling zich richt op de onderwijsbehoeften van jongeren die in JJI's verblijven, wordt in dit rapport de term 'leerlingen' gebruikt. Daarmee worden alle jongeren bedoeld die tijdens hun verblijf in een JJI onderwijs volgen aan een JJI-school.
Omdat de meeste leerlingen die in een JJI verblijven jongens zijn, gebruiken we in dit rapport 'hij'. Daarmee bedoelen we ook de kleine groep meisjes die in een JJI verblijft.

[1] Kamerbrief met reactie op advies Onderwijsraad over onderwijs in justitiele jeugdinrichtingen, 2025.
[2] Onderwijsraad, 2025.

2. Aanpak

Om zicht te krijgen op de onderwijsbehoeften van leerlingen verblijvend in JJI's in Nederland is op verschillende manieren data opgehaald bij de zes aan JJI's verbonden scholen [3].

1. **Gesprekken met onderwijsprofessionals werkzaam bij de zes JJI-scholen in Nederland.** Deze gesprekken hebben bij vier JJI-scholen op locatie plaatsgevonden en bij de overige twee JJI-scholen online. In totaal is gesproken met elf onderwijsprofessionals. Zij vervulden uiteenlopende functies, waaronder onderwijsdirecteuren, gedragswetenschappers en zorgcoördinatoren. Allen hadden goed zicht op de onderwijstrajecten en behoeften van de leerlingen. Tijdens de gesprekken is met behulp van een vragenlijst in kaart gebracht hoe het onderwijsaanbod binnen JJI-scholen is vormgegeven, welke onderwijsbehoeften de leerlingen die momenteel in de JJI verblijven hebben en in hoeverre het onderwijsaanbod daarop aansluit. Tot slot is gevraagd wat JJI-scholen aanvullend nodig zouden hebben om (nog) beter aan te kunnen sluiten bij de behoeften van hun leerlingen.
2. **Informatie uit het leerlingvolgsysteem van JJI-scholen.** Van drie JJI-scholen hebben we naast gesprekken cijfers ontvangen uit hun leerlingvolgsysteem. Deze cijfers geven onder andere inzicht in de verblijfsduur, leeftijd, onderwijstrajecten en het in- en uitstroomprofiel van hun leerlingen. Deze cijfers gaan over schooljaar 2023-2024 en/of 2024-2025.
3. **Schoolgidsen.** De meeste JJI-scholen hebben op hun website een schoolgids waarin het onderwijsaanbod te vinden is, vaak aangevuld met cijfers over de uitstroombestemming van leerlingen.

Uit deze informatiebronnen is de volgende informatie verzameld:

- Gemiddelde leeftijd van de leerlingen
- Verdeling tussen kort- en langverblijf in de JJI
- Onderwijsbehoeften van de leerlingen
- Aansluiting huidig onderwijsaanbod bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen
- Wat er aanvullend nodig is om aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen te voldoen
- Rol van de school van herkomst binnen de onderwijstrajecten op JJI-scholen

Toelichting bij de resultaten

In deze flitspeiling worden de resultaten over alle JJI's gezamenlijk beschreven. In de gesprekken met de onderwijsprofessionals kon niet bij alle zes de JJI's van de gehele populatie leerlingen de onderwijsbehoefte worden opgehaald. Om te komen tot een overall beeld van de populatie is de informatie uit de gesprekken aangevuld met gegevens uit het leerlingvolgsysteem en de diverse schoolgidsen. Zo is gekomen tot zo accuraat mogelijke schattingen van de totale populatie. Dit tezamen geeft een globaal beeld van de onderwijsbehoeften van leerlingen in een JJI, het onderwijsaanbod binnen JJI-scholen en hoe goed dit aanbod aansluit bij de behoeften. Bij de tabellen en figuren wordt telkens vermeld op welke bronnen de informatie is gebaseerd.

[3] In Nederland bestaan daarnaast ook nog vijf Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd (KVJJ's). Aangezien zij vanuit een andere context werken en geen interne school hebben zijn deze KVJJ's in deze flitspeiling buiten beschouwing gelaten.

Beperkingen van de gekozen aanpak
Bij het benutten van de resultaten van deze rapportage in het visietraject ten aanzien van het onderwijs binnen JJI's is het belangrijk om mee te wegen:

- Dat er als gevolg van de beperkte onderzoeksmogelijkheden in deze flitspeiling schattingen zijn gedaan op basis van de verkregen informatie uit de diverse beschreven bronnen.
- Dat er in de praktijk verschillen zijn tussen de JJI's, afhankelijk van de populatie die zij op hun locatie bedienen, welke in deze rapportage niet zichtbaar zijn doordat een algemeen beeld over alle JJI's heen geschetst wordt.
- Dat er voor een volledig beeld van de mate waarin het aanbod dat geboden wordt aansluit bij de behoeften van jongeren ook jongeren zelf gesproken zouden moeten worden. Immers, verschillende JJI's gaven aan dat ze het aanbod steeds zo passend mogelijk maken, maar dat het lastig te zeggen valt of het daadwerkelijk passend is, omdat jongeren het doen met de mogelijkheden die er binnen de JJI zijn. Het spreken van jongeren viel echter buiten de mogelijkheden van deze flitspeiling.

Deze beperkingen maken het des te meer van belang om het visietraject sámen met de diverse JJI's en (ervaringsdeskundige) jongeren te doorlopen.

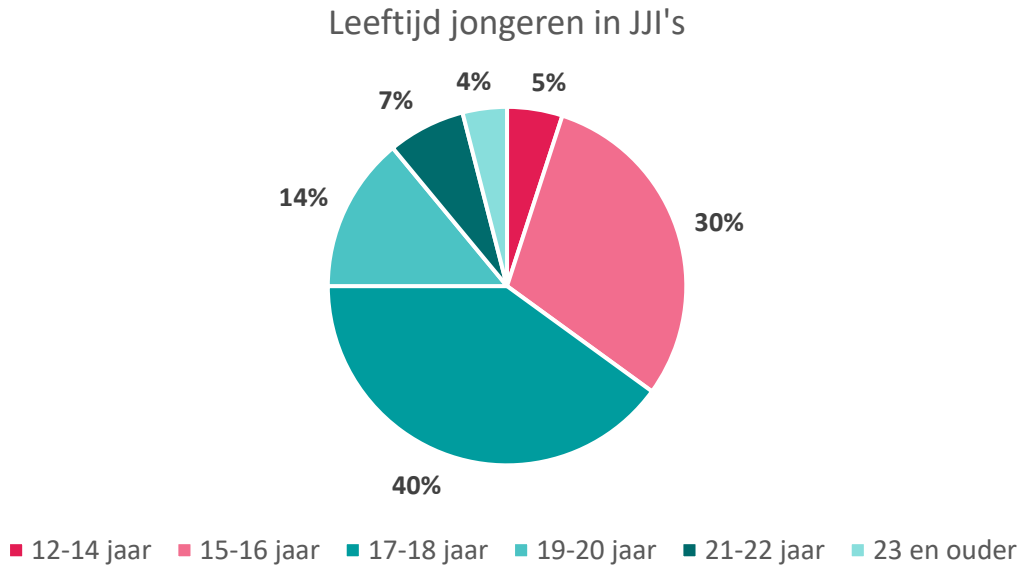
3. Resultaten

Deze flitspeiling is uitgevoerd in het najaar van 2025. Binnen de zes JJI's waar deze flitspeiling zich op richt was er toen een totale capaciteit van zo'n 555 leerlingen[4]. Jaarlijks verblijven er zo'n 1500 tot 2000 leerlingen in een justitiële jeugdinrichtingen[5]. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de gemiddelde leeftijd van leerlingen in JJI's (paragraaf 3.1), de verdeling tussen kort- en lang verblijvende leerlingen (paragraaf 3.2), het onderwijsaanbod binnen JJI-scholen (paragraaf 3.3) en de onderwijsbehoefte van leerlingen in JJI's (paragraaf 3.4).

3.1 Gemiddelde leeftijd van leerlingen in de JJI's

De gemiddelde leeftijd van leerlingen verblijvend in JJI's is **18,1 jaar[6].** De gemiddelde leeftijd bij leerlingen die kort verblijven (< drie maanden) ligt lager (17,1 jaar) dan bij leerlingen die lang verblijven (> drie maanden; 19,5 jaar). In Figuur 1 is de verdeling in verschillende leeftijdscategorieën te zien. De grootste groep bestaat uit leerlingen van 17 en 18 jaar (40%). Daarna volgen 15 en 16-jarigen (30%), 19- en 20-jarigen (14%), 21- en 22-jarigen (7%), leerlingen van 12 tot en met 14 jaar (5%) en ten slotte leerlingen van 23 jaar en ouder (4%)[7]. Dat betekent dat **61% van de leerlingen dus 17 jaar of ouder is tijdens hun plaatsing in een JJI**.

Figuur 1. Gemiddelde leeftijd leerlingen verblijvend in de zes JII's waar deze flitspeiling zich op richt

Onderwijsprofessionals geven aan dat de gemiddelde leeftijd van leerlingen in JJI's de afgelopen 10 jaar is gestegen. Doordat de gemiddelde leeftijd hoger ligt is volgens hen de behoefte aan mbo-onderwijs gestegen en de behoefte aan voortgezet onderwijs afgenomen.

[4] DJI, 2025.
[5] Onderwijsraad, 2025.
[6] Dit gemiddelde is tot stand gekomen op basis van de gemiddelde leeftijd van zowel kort- als lang verblijvende leerlingen in vier JJI's. Daarbij ging het bij twee JJI's om de huidige populatie en bij twee JJI's om de populatie van schooljaar 2024-2025.
[7] Deze verdeling in leeftijdscategorieën is een berekening op basis van cijfers van vier JJI's waarbij we de leeftijden van de gehele huidige populatie of van de populatie van schooljaar '24 –'25 hebben kunnen verwerken. Bij alle vier de JJI's ging het om zowel kort- als langverblijvende leerlingen.

3.2 Verdeling tussen kort- en langverblijf

Er is binnen de JJI populatie in zijn geheel een groot verschil in verblijfsduur. Een groot gedeelte van de leerlingen verblijft kort in een JJI (van enkele dagen tot maximaal 3 maanden) en een kleiner gedeelte van de leerlingen verblijft langer in een JJI (van 3 maanden tot soms meerdere jaren). De verdeling tussen het aantal kort- en lang verblijvende leerlingen verschilt tussen de zes JJI's. Doordat het grootste deel van de leerlingen (zeer) kort verblijft is op jaarbasis het aantal leerlingen met kort verblijf vele malen groter dan leerlingen met lang verblijf.

In de beginperiode na plaatsing is het vaak nog onduidelijk hoe lang de uiteindelijke verblijfsduur zal zijn doordat veel leerlingen in voorlopige hechtenis in een JJI verblijven, in afwachting van een rechterlijke uitspraak. Het vaststellen van de verblijfsduur van de huidige populatie was dan ook niet voor alle leerlingen mogelijk omdat op het moment dat de gesprekken plaatsvonden niet van elke leerling de mogelijke verblijfsduur al bekend was. Daarom is gekeken naar de verblijfsduur van het schooljaar 2024-2025. Van twee JJI's hebben we hier data van kunnen verwerken. Daaruit blijkt dat 75% van de leerlingen korter dan 90 dagen verbleef en 25% langer dan 90 dagen. Deze cijfers zijn vergeleken met de landelijke gemiddelde verblijfsduur van leerlingen in alle JJI's (inclusief KVJJ's) in 2024. Deze cijfers laten zien dat het landelijk gemiddelde kort verblijvende leerlingen nog hoger ligt, namelijk 85%[8].

Tabel 1. Gemiddelde verblijfsduur van leerlingen in JJI's

	% Kort verblijf	% Lang verblijf
Gemiddelde van twee JJI's in schooljaar 2024-2025	75%	25%
Landelijk gemiddelde in 2024	85%	15%

Bronnen: Cijfers leerlingvolgsysteem schooljaar 2024-2025, Infographic justitiële jeugdinrichtingen, 2025

De gemiddelde verblijfsduur van kort verblijvende leerlingen in schooljaar 2024-2025 op basis van cijfers van twee JJI-scholen is **34 dagen, een ruime maand**. En de gemiddelde verblijfsduur van lang verblijvende leerlingen in schooljaar 2024-2025 op basis van cijfers van drie JJI-scholen is **601 dagen, een jaar en ongeveer 8 maanden**.

Ter illustratie van de doorloop is in tabel 2 de verblijfsduur te zien van leerlingen van een instroomgroep (een groep waar leerlingen de eerste 90 dagen verblijven) in één van de JJI-scholen. Ongeveer een derde van de leerlingen stroomt binnen één week onderwijs weer uit, bijna 43% van de leerlingen tussen de drie en negen weken en het overige deel (12%) tussen de 10 en 13 weken.

Tabel 2. Doorloop van leerlingen op een instroomgroep van een van de zes JJI's

Verblijfsduur	Percentage
Minder dan 1 week	30,5%
1-2 weken	10%
3-5 weken	22%
6-9 weken	20%
10-13 weken	12%

Bron: Aangeleverde data van een van de JJI's

[8] Infographic justitiële jeugdinrichtingen, 2025

3.3 Onderwijsaanbod

De JJI's maken onderscheid tussen het onderwijsaanbod voor leerlingen die kort verblijven en het aanbod voor leerlingen die lang verblijven. Bij alle zes de JJI's zijn er zogenaamde instroomgroepen en daarnaast verschillende vervolgklassen/trajecten welke bestaan uit onderwijs-, arbeids-, en dagbestedingstrajecten.

Instroomgroepen
Leerlingen worden bij opname in een JJI geplaatst in een van de instroomgroepen waar zij doorgaan maximaal 90 dagen verblijven. In deze groepen ligt de focus op weer wennen aan schoolse vaardigheden, stabiliseren en in kaart brengen welke type onderwijs of andere vorm van dagbesteding of arbeid het beste aansluit. Er wordt een mix van theoretische- en ontwikkelvakken aangeboden, zoals Nederlands, Engels, rekenen en burgerschap, maar ook vakken zoals plannen, feedback verwerken en omgaan met emoties. Daar waar mogelijk wordt het schooltraject dat de leerling volgde bij de school van herkomst gecontinueerd.
Indien de leerling langer in een JJI moet verblijven wordt hij doorgeplaatst naar een van de vervolgklassen. Er zijn echter ook leerlingen die (vrij) direct na binnenkomst in de JJI in een vervolgklas of traject instromen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om leerlingen waarbij al zeker is dat zij lang zullen gaan verblijven (omdat ze bijvoorbeeld een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen of omdat ze zijn doorgeplaatst van een andere JJI). Ook leerlingen die hun schooltraject in samenwerking met de school van herkomst continueren tijdens hun verblijf in de JJI kunnen eventueel direct doorstromen naar een van de vervolgklassen/trajecten.

Onderwijsaanbod voor leerlingen die lang verblijven
Na het instroomtraject stroomt een leerling door naar een vervolgklas/traject. Omdat de doelgroep divers is en iedere leerling recht heeft op onderwijs, is het aanbod in elke JJI ook divers en dynamisch van karakter (het wordt steeds zo goed mogelijk afgestemd op de huidige populatie). Omdat het om een doelgroep gaat die extra zorg en begeleiding nodig heeft, wordt per leerling bepaald welk vervolgklas/traject het meest passend is. De keuze voor een theoretisch en/of meer praktisch traject hangt af van de behoeften en mogelijkheden van de leerling en is gericht op een diploma, certificaat of voorbereiding op de arbeidsmarkt. Wanneer plaatsing in een regulier vervolgtraject niet mogelijk is, wordt zoveel mogelijk maatwerk geboden. Het kan dan gaan om een dagbestedingstraject, of om een combinatie van trajecten, bijvoorbeeld een leerling die enkele vakken volgt om alvast aan een mbo-entreeportfolio te werken, aangevuld met een specifieke module of cursus.

Tabel 3 laat zien welk onderwijs in de meeste JJI's worden aangeboden. Ook laat de tabel zien of het mogelijk is om tijdens het verblijf in een JJI binnen dit type onderwijs een diploma of certificaat te behalen. Als in dit rapport wordt verwezen naar 'onderwijsaanbod' wordt daarmee ook bedoeld arbeids- dagbestedings- en/of maatwerktrajecten.

Tabel 3. Onderwijsaanbod binnen JJI-scholen in Nederland

Onderwijsaanbod	Toelichting en mogelijkheid diplomering/certificering
Vmbo-kader en vmbo- basis	Leerlingen volgen dit binnen een JJI-school in principe alleen in samenwerking met de school van herkomst. Het gaat dan vooral om leerlingen die kort verblijven. Het is voor JJI-scholen ingewikkeld om te voldoen aan het praktijkgedeelte en de examinering van een vmbo-basis en vmbo-kader opleiding. Een leerling zou dit buiten bij een samenwerkende reguliere vmbo-school moeten volbrengen en daar het examen afleggen.
Vmbo-tl Havo Vwo	Docenten geven les in meerdere vakken en op verschillende niveaus en leerlingen van verschillende niveaus zitten vaak bij elkaar in de klas. Enerzijds gaat het om intensieve begeleiding want het zijn kleine klassen. Anderzijds vraagt -met name havo en vwo- meer zelfstudie dan wanneer leerlingen dit type onderwijs buiten gevolgd zouden hebben. Pabo geschoold personeel wordt gewaardeerd vanwege hun brede inzet en pedagogische skills (juist nodig bij deze doelgroep). Met name bij havo en vwo ontbreekt het echter aan voldoende vakspecialistische docenten, er wordt soms tijdelijk ingezet op externe krachten. Examinering is mogelijk middels staatsexamens. Ook kunnen er via een IVIO-examentraject deelcertificaten behaald worden.
Voorbereiding mbo	Als leerlingen nog te jong zijn voor een mbo-opleiding maar ook niet kunnen doorstromen naar havo of vwo worden ze in sommige gevallen in een voorbereidende mbo-klas geplaatst. Hier gaan ze alvast aan de slag met vakken op dit niveau. Ze kunnen hier geen certificaten behalen.
Mbo-entree	In samenwerking met een mbo-instelling in de regio. De leerling wordt als extraneusleerling ingeschreven bij de samenwerkende mbo-instelling voor het afleggen van een examen. Het onderwijspersoneel binnen JJI-scholen verzorgt het onderwijs. In sommige gevallen wordt er ook een mbo-docent gedetacheerd voor extra ondersteuning. De wijze waarop deze samenwerking tot stand komt en plaatsvindt verschilt per JJI-school. Meestal toetst de samenwerkende mbo-instelling de kwaliteit van het onderwijs binnen de JJI-school. Als de JJI-school zelf een examenlocatie is, is het mogelijk het examen binnen af te nemen. Als JJI-school geen examenlocatie is moet de leerling naar buiten om examens af te leggen.
Mbo-2	Zie mbo-entree. JJI's bieden een beperkt aantal mbo-2 opleidingen aan; het aanbod verschilt per JJI. Leerlingen werken hierbij ook aan basisvakken die voor elke opleiding relevant zijn.
Mbo-3 en Mbo-4	Het is niet mogelijk om een volledige mbo-3 of mbo-4 opleiding binnen een JJI te volgen, omdat het praktijkgedeelte niet intern kan worden aangeboden. JJI's hebben dan ook geen samenwerkingsovereenkomsten met regionale mbo-instellingen voor mbo-3 en mbo-4 opleidingen. Wel kunnen leerlingen afzonderlijke vakken op dit niveau volgen (door zelfstudie met begeleiding) en hiervoor deelcertificaten middels LOI behalen.
Voorbereiding hbo / Hbo	Het is niet mogelijk om binnen een JJI-school een hbo-opleiding te volgen. Voor de enkele leerling die dit buiten anders wel was gestart wordt een voorbereidend traject gestart. Ook is er een enkele leerling die via een LOI-traject (en dus zelfstudie) aan de slag gaat met zijn hbo-opleiding (met aparte financiering).
Arbeid(stoeleiding)	Leerlingen die deelnemen aan een arbeidsklas hebben de mogelijkheid branchegerichte certificaten te behalen, zoals voor heftruckbediening, fitnesstraining of lassen. Daarnaast worden zij getraind in werknemersvaardigheden. Voor deze competenties kunnen zij het certificaat 'MKBGW' (Midden- en Kleinbedrijf Goed Werknemerschap) verkrijgen. De branchegerichte certificaten worden afgenomen door een externe partij.

Dagbesteding	Leerlingen voor wie een onderwijstraject of voorbereiding op werk niet haalbaar is, krijgen een zo passend mogelijke vorm van dagbesteding aangeboden. Een leerling kan bijvoorbeeld meedoen in de arbeidsklas maar niet met als doel een branchegericht certificaat te behalen. Wel bestaat er dan de mogelijkheid dat deze leerling een praktijkgericht certificaat kan behalen zoals een 'zitmaaiercertificaat'. Dit is geen landelijk erkend certificaat maar wel waardevol in de praktijk.
Maatwerk/overig[9]	Er zijn leerlingen waarbij een regulier onderwijstraject niet haalbaar is vanwege o.a. een taalbarrière, focus op behandeling, weigeren van onderwijs, of vanwege een landelijke bestemming waardoor er één op één onderwijs gevolgd moet worden. Voor deze leerlingen wordt een zo passend mogelijk aanbod samengesteld en gekeken in hoeverre het behalen van een diploma/certificaat haalbaar is.
Modules/trainingen/ cursussen	De meeste JJI's bieden ook modules en trainingen en/of cursussen aan, bijvoorbeeld 'autorijbewijs theorie', 'Dutch Cell Dogs' en 'Podcasts maken'. Bij sommige JJI's kunnen leerlingen hiermee erkende certificaten behalen waarmee ze kunnen doorstromen naar een leerbedrijf.

Bronnen: Gesprekken onderwijsprofessionals JJI-scholen en schoolgidsen

Samenwerking met school van herkomst

Het continueren van het schooltraject in samenwerking met de school van herkomst blijkt in de praktijk vaak moeilijk te realiseren. Dit heeft volgens onderwijsprofessionals met de volgende zaken te maken:

1. Er is toestemming van de leerling nodig om contact op te nemen met de school van herkomst. En als een leerling minderjarig is, is er eveneens toestemming nodig van de ouders. Onderwijsprofessionals geven aan dat leerlingen soms liever niet willen dat er contact wordt opgenomen omdat zij bijvoorbeeld, indien zij maar heel kort verblijven, liever niet willen dat de school weet dat ze in een JJI verblijven.
2. Een deel van de leerlingen is al langere tijd niet naar school geweest en de school weet vaak niet meer zoveel van deze leerlingen. Het continueren van hun schooltraject in samenwerking met de school van herkomst is in dan niet heel realistisch.
3. Scholen zijn zelf ook niet altijd bereid om het schooltraject in samenwerking met de JJI-school te continueren. Onderwijsprofessionals geven aan dat scholen niet heel 'happig' zijn om deze moeite te doen voor leerlingen waar ze (veel) overlast van hebben ervaren en die mogelijk niet terugkeren naar deze school.

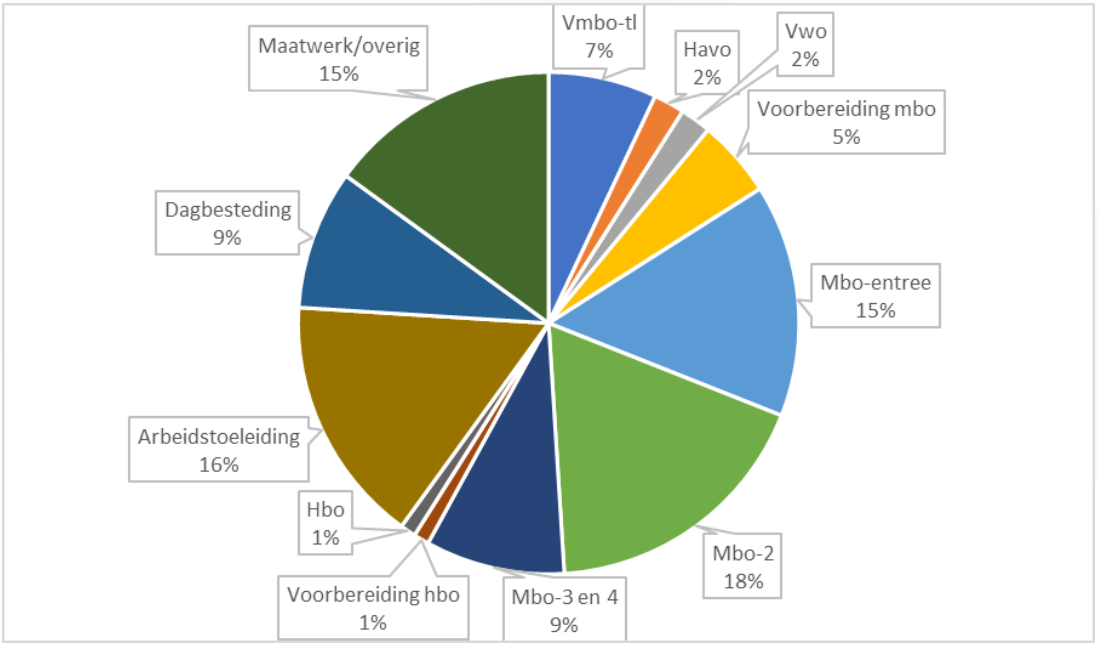
[9] Maatwerk- en dagbestedingstrajecten overlappen deels doordat dagbestedingstrajecten op maat gemaakte trajecten zijn om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte en mogelijkheden van een leerling.

3.4 Onderwijsbehoeften van leerlingen die lang verblijven

Onderwijstrajecten van lang verblijvende leerlingen in JJI's

Figuur 2 laat zien welke onderwijstrajecten lang verblijvende leerlingen volgen. Kort verblijvende leerlingen worden hierin niet meegenomen omdat zij, zoals hierboven beschreven, een instroomprogramma volgen en voor een groot deel weer snel uitstromen. De weergegeven verdeling betreft een **inschatting**, aangezien we voor deze flitspeiling niet de onderwijstrajecten van alle huidige lang verblijvende leerlingen binnen de zes JJI-scholen in kaart hebben kunnen brengen[10].

Figuur 2. Onderwijstrajecten van leerlingen binnen JJI-scholen

Bronnen: Gesprekken JJI's, cijfers leerlingvolgsysteem.

Figuur 2 laat zien dat het **grootste deel (47%) van de leerlingen een mbo-traject volgt in de JJI,** namelijk mbo-entree (15%), mbo-2 (18%) en mbo-3 en 4 (9%), of een traject in voorbereiding op mbo-onderwijs (5%). Daarna volgen leerlingen met een arbeidstoeleidingstraject (16%), gevolgd door leerlingen waarbij een maatwerktraject wordt samengesteld (15%). Een klein deel van de leerlingen (11%) volgt een staatsexamen traject, namelijk vmbo-tl (7%), havo (2%) en vwo (2%). Daarnaast volgt 9% van de leerlingen een dagbestedingsprogramma en 2% van de leerlingen volgt hbo of wordt daarop voorbereid (2%).

Tabel 4 geeft verder inzicht in deze cijfers door per onderwijstraject een beeld te schetsen van het aantal leerlingen binnen de huidige populatie per JJI-school, voor zover dit door ons kon worden achterhaald. Ook geven we hier een inschatting van de omvang van de groep leerlingen bij wie (deels) niet kan worden voldaan aan de onderwijsbehoeften. In de laatste kolom worden de cijfers toegelicht.

[10] Voor de verdeling in figuur 2 zijn gegevens van vijf van de zes JJI-scholen gebruikt. Daarbij zijn uitsluitend overzichten meegenomen die betrekking hebben op de volledige populatie lang verblijvende leerlingen. Voor drie JJI-scholen betreft dit de huidige populatie lang verblijvende leerlingen, voor één JJI-school alle lang verblijvende leerlingen die in schooljaar 2024-2025 zijn uitgestroomd en voor één JJI-school alle lang verblijvende leerlingen die in schooljaar 2024-2025 onderwijs volgden. Alle informatie is omgezet in percentages waar vervolgens het gemiddelde van is berekend.

Tabel 4. Onderwijstrajecten van lang verblijvende leerlingen in een JJI

Onderwijs trajecten	% Leerlingen dat dit traject volgt	Inschatting omvang groep leerlingen waarbij niet kan worden voldaan aan onderwijsbehoeften	Toelichting
Vmbo-basis & kader			Vmbo-basis en vmbo-kader komt in de praktijk alleen voor bij leerlingen die kort verblijven en in samenwerking met de school van herkomst. JJI-scholen bieden dit zelf (bijna niet) aan. Dit heeft met name te maken met de hogere leeftijd waardoor het logischer is leerlingen in te laten stromen op een mbo-entree opleiding, en de beperkte stagemogelijkheden binnen een JJI-school waardoor een samenwerking met externe vo/vso school nodig is om te kunnen voldoen aan de praktijkstage en examinering.
Vmbo-tl	7% Dit gaat om 0 tot 7 leerlingen per JJI-school		Vmbo-tl komt relatief weinig voor. Dat heeft met name te maken met hogere leeftijd van de leerlingen en de behoorlijke onderwijsachterstanden die vaak al zijn opgelopen waardoor mbo-onderwijs beter lijkt aan te sluiten.
Havo	2% Dit gaat om 0 tot 3 leerlingen per JJI-school		Havo en vwo komt zeer weinig voor. Deze leerlingen zitten daarom vaak bij elkaar in de klas (meestal met alle staatsexamenleerlingen) en zijn, vanwege het gebrek aan vakdocenten voor alle vakken, relatief meer aangewezen op (begeleidde) zelfstudie.
Vwo	2% Dit gaat om 0 tot 1 leerling per JJI-school		Zie vmbo-tl/havo.
Voorbereiding mbo onderwijs	5% Dit gaat om 0 tot 1 leerling per JJI-school	Voor deze groep (5%) kan mogelijk niet goed aan de onderwijs behoefte vmbo kader/basis worden voldaan.	Deze leerlingen zijn nog te jong voor mbo-onderwijs en omdat vmbo basis/kader niet wordt geboden (tenzij in samenwerking met school van herkomst) worden ze voorbereid op mbo-onderwijs.
Mbo-entree	15% Dit gaat om 1 tot 14 leerlingen per JJI-school.	Voor een enkele leerling is het niet (volledig) mogelijk, bijvoorbeeld door restricties a.g.v. de justitiële beperkingen van de leefgroep waar zij verblijven, waardoor zij geen groepsonderwijs mogen volgen.	Vrijwel alle mbo-entree opleidingen kunnen worden aangeboden op basis van samenwerkingsovereenkomsten met regionale mbo-instellingen.

Mbo-2	18% Dit gaat om 0 tot 22 leerlingen per JJI-school.	Voor een enkele leerling is het niet (volledig) mogelijk, bijvoorbeeld door restricties waardoor zij geen groepsonderwijs mogen volgen (zie mbo-entree). Daarnaast is er één JJI waarbij dit niet mogelijk is doordat er (nog) geen samenwerking is met een regionale mbo-instelling. In schooljaar 2024-2025 waren er 11 leerlingen (6%) die dit hadden kunnen volgen o.b.v. behaalde MBO-entree diploma.	Vijf van de zes JJI-scholen bieden in samenwerking met MBO-scholen mbo-2 opleidingen aan (deelcertificaten of volledig). Het aanbod mbo-2 opleidingen verschilt per JJI. Leerlingen zijn beperkt in hun opleidingskeuze doordat ze het moeten doen met het aanbod in de JJI-school waar zij verblijven. JJI-scholen proberen in te spelen op de vraag; als er meerdere leerlingen zijn die bijvoorbeeld graag een barbieropleiding volgen, wordt gekeken in hoeverre samenwerking met een mbo-instelling gerealiseerd kan worden. JJI-scholen moeten ook kunnen voldoen aan de stagevoorwaarden en dat is niet voor alle mbo-opleidingen haalbaar binnen de JJI context.
Mbo-3 /4	9% Dit gaat om 0 tot 7 leerlingen per JJI-school.	9% waarbij niet wordt voldaan aan hun onderwijsbehoeften omdat zij geen volledige mbo-3 of mbo-4 opleiding kunnen volgen terwijl de JJI aangaf dat zij dit (waarschijnlijk) wel zouden willen.	JJI-scholen kunnen vaak geen passend onderwijs bieden aan leerlingen die mbo-2 hebben afgerond, nog lang in een JJI verblijven en door kunnen en willen stromen naar mbo-3 of mbo-4. Deze leerlingen volgen (zelfstandig) vakken op dit niveau (deelcertificaten). Het is voor hen niet mogelijk om een gehele mbo-3 of mbo-4 opleiding binnen af te ronden door beperkte stagemogelijkheden.
Hbo + voorbereiding hbo	2% Dit gaat om 0 tot 1 leerling per JJI-school	2 leerlingen in totaal	Een hbo-opleiding wordt binnen een JJI- school niet aangeboden. Wel is het mogelijk om buiten een hbo-opleiding te volgen als een leerling een verlofstatus heeft. De enkele leerling die een hbo-opleiding wil volgen en geen verlofstatus heeft wordt zo goed mogelijk voorbereid op een hbo-opleiding.
Arbeid(stoeleiding)	16% Dit gaat om 1 tot 7 leerlingen per JJI-school		Een deel van de leerlingen doet praktijkervaring op en wordt zodoende voorbereid op toetreding tot de arbeidsmarkt. In een arbeidsklas werken zij aan hun werknemersvaardigheden en kunnen ze verschillende branchegerichte certificaten behalen.
Dagbesteding	9% Dit gaat om 1 tot 7 leerlingen per JJI-school.		Voor een deel van de leerlingen geldt dat zij waarschijnlijk niet in staat zullen zijn om een startkwalificatie te behalen. Zij zijn (momenteel) niet 'schoolvaardig' genoeg. Voor hen wordt een zo passend mogelijke dagbesteding georganiseerd.

Maatwerk /overig	15% Dit gaat om 1 tot 10 leerlingen per JJI-school.		Voor een deel van de leerlingen geldt dat zij vanwege verschillende redenen (zie tabel 3) niet kunnen deelnemen aan het reguliere aanbod, specifiek voor leerlingen op landelijke bestemmingen met specifieke behoeften. Bij deze groep is het een extra uitdaging om te voldoen aan hun onderwijsbehoeften omdat het gaat om leerlingen waarbij in veel gevallen een individueel aanbod gecreëerd moet worden wat intensieve begeleiding vraagt. Voor zowel de arbeidstoeleiding-, dagbestedings- en/of maatwerktrajecten geldt dat JJI-scholen afhankelijk zijn van de beschikbare (praktijk) ruimtes en docenten om te voldoen aan de behoeften van leerlingen.

4.Concluderend

Deze flitspeiling had tot doel meer inzicht te krijgen in de onderwijsbehoeften van leerlingen die in JJI's in Nederland verblijven en in de mate waarin het huidige onderwijsaanbod van JJI-scholen daarop aansluit.

Het valt buiten de reikwijdte van deze flitspeiling om gerichte aanbevelingen te doen. Wel zijn in tabel 5, op basis van de resultaten, de belangrijkste bevindingen opgenomen, die mogelijk aanknopingspunten bieden om (nog) beter aan te sluiten bij de onderwijsbehoeften van leerlingen in JJI's.

Tabel 5. Onderwijstrajecten waar mogelijk verbeterkansen zijn om (nog) beter aan te sluiten bij onderwijsbehoeften leerlingen JJI's

	Belangrijkste bevindingen
Vmbo- basis en kader	Voor kort verblijvende leerlingen wordt vmbo-basis of kader in sommige gevallen wel gecontinueerd in samenwerking met de school van herkomst. Voor lang verblijvende leerlingen wordt het niet aangeboden en zij worden voorbereid op het mbo-onderwijs. Dit betreft een kleine groep (5%)
Vmbo-tl, havo en vwo	Het relatief kleine aandeel leerlingen dat voortgezet onderwijs volgt in JJI-scholen (11%) krijgt veelal les in gecombineerde klassen (zowel in niveaus als in vakken). Dit zijn kleine klassen met veel aandacht. Personeel is breed inzetbaar, maar vakdocenten worden met name voor hogere niveaus gemist. Voor bepaalde vakken of hogere niveaus geldt dat het voornamelijk zelfstudie met begeleiding betreft.
Mbo-2	Relatief veel jongeren volgen MBO-2 (18%). Het verschilt per JJI-school of en hoeveel uitstroomrichtingen er worden aangeboden, afhankelijk van de vraag, de stagemogelijkheden én de samenwerking met regionale mbo-instellingen. Sommige JJI-scholen zijn meer gericht op technische uitstroomrichtingen, andere JJI-scholen bieden bijvoorbeeld ook een facilitaire richting of barbier aan. Door het beperkt aantal keuzemogelijkheden sluit het aanbod niet voor elke leerling aan bij de behoefte. Voor het mbo-onderwijs op JJI-scholen geldt: er bestaat behoefte aan landelijke coördinatie van de samenwerking tussen JJI-scholen en regionale mbo-instellingen. Het is wenselijk dat deze samenwerking meer formeel en uniform wordt ingericht, zodat overal dezelfde werkwijze wordt gehanteerd en leerlingen niet afhankelijk zijn van regionale verschillen.
Mbo-3 en mbo-4	De leerlingen die lang verblijven en al aan hun 'onderwijsplafond' zitten, kunnen nu niet doorstromen naar een volwaardige mbo-3 of mbo-4 opleiding. Voor hen is het lastig een passend onderwijsaanbod te bieden. Dit betreft een groep van zo'n 9% van de leerlingen waarvan de JJI aangaf dat zij dit (waarschijnlijk) wel zouden willen.
Hbo	De enkele leerling (2%) waarbij dit passend is kan dit bij een JJI-school momenteel niet volgen. Hierbij proberen JJI's wel alles om het toch passend te maken, zo is er een enkele leerling die een LOI opleiding volgt (met aparte gelden).
Arbeid(stoeleiding) /Dagbesteding	Voor zowel arbeids- als dagbestedingstrajecten (samen 25%) geldt dat JJI-scholen afhankelijk zijn van de beschikbare (praktijk) ruimtes en docenten om te voldoen aan de behoeften van leerlingen.
Maatwerk	Voor de maatwerk trajecten (15%) geldt dat het gaat om intensieve en soms één op één begeleiding, waardoor er niet altijd volledig kan worden voldaan aan de (onderwijs)behoeften a.g.v. een gebrek aan passende (praktijk) ruimtes en beschikbaar personeel.

Literatuurlijst

Dienst Justitiële Inrichtingen. (2025, 30 september). *Capaciteit en bezetting mei t/m augustus 2025*. DJI. Geraadpleegd van https://www.dji.nl/documenten/2025/09/30/gemiddelde-capaciteit-en-bezetting-per-inrichting-mei-tm-augustus-2025

Dienst Justitiële Inrichtingen. (2025, 27 mei). *Infographic justitiële jeugd 2025*. DJI. Geraadpleegd van https://www.dji.nl/documenten/2023/06/21/infographic-justitiele-jeugd-2022

Onderwijsraad. (2025, 11 februari). *Onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen*. Adviesrapport Onderwijsraad. Geraadpleegd van https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2025/02/11/onderwijs-in-justitiele-jeugdinrichtingen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap & Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2025, 3 juli). *Kamerbrief met reactie op advies Onderwijsraad over onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen*. Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd van https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/07/03/reactie-advies-onderwijsraad-over-onderwijs-in-justitiele-jeugdinrichtingen